

Dyslektyk w domu – porady dla rodziców

Obecnie panuje błędne przekonanie, że dysleksja u uczniów jest jednoznaczna z ich lenistwem. Wynika to z tego, że wiele osób wciąż nie wie, czym jest dysleksja, jak się objawia oraz jak postępować z dziećmi dyslektycznymi. Szacuje się, że dysleksja dotyka 10 %-15 % uczniów, co oznacza, że niemal w każdej klasie był, jest lub będzie jakiś dyslektyk. Dlatego też problem dysleksji nie powinien być bagatelizowany przez rodziców, nauczycieli i samych uczniów.

Niniejszy artykuł jest poświęcony zagadnieniu dysleksji i jej typom. Przedstawione zostaną również objawy dysleksji oraz wskazówki dla rodziców, których dzieci są dotknięte tym problemem.

Co to jest dysleksja?

Dysleksja rozwojowa jest to zespół zaburzeń występujących w procesie uczenia się, czytania i pisania u dzieci o prawidłowym rozwoju umysłowym. U podstaw rozwoju dysleksji leży nieprawidłowe funkcjonowanie układu nerwowego (zaburzenia pracy lewej półkuli mózgowej odpowiedzialnej m.in. za czytanie, pisanie, logikę i racjonalne myślenie), a także wpływ uwarunkowania genetycznego (dysleksja może być dziedziczna), dlatego występuje ona niezależnie od stosowanych metod nauczania, inteligencji ucznia czy otoczenia społeczno – kulturowego. Warto zaznaczyć, że dysleksja rozwija się już w okresie prenatalnym, np. z powodu nadużywania używek, leków, stresu i złego odżywiania w czasie ciąży lub na skutek komplikacji przy porodzie naturalnym.

Typy dysleksji

Dla określenia specyficznych trudności w uczeniu się czytania i pisania najczęściej stosuje się termin *dysleksja rozwojowa*. Wyróżnia się kilka rodzajów tych trudności:

- *dysleksja* – trudności w czytaniu,
- *dysortografia* – trudności w opanowaniu poprawnej pisowni (w tym błędy ortograficzne),
- *dysgrafia* – tzw. „brzydkie”, niestaranne pismo,
- *dyskalkulia* – trudności w liczeniu,
- *dysfonia* – ciche, niewyraźne mówienie.

Należy pamiętać o tym, że w/w typy dysleksji rozwojowej występują w różnym nasileniu od łagodnego do ciężkiego typu. Dziecko może mieć wszystkie typy jednocześnie bądź tylko niektóre. Badania wskazują, że chłopcy mają cięższy typ dysleksji w porównaniu z dziewczynkami.

Bez wątpienia dzieci z nieprawidłową ciążą, porodu, nieharmonijnie rozwijające się to dzieci „ryzyka dysleksji”. Im wcześniej zostaną zdiagnozowane i objęte specjalną opieką, tym łatwiej będzie zapobiec ich trudnościom szkolnym.

Objawy – czyli co powinno zaniepokoić rodzica lub nauczyciela

Rozpoznanie i diagnoza dysleksji możliwe są dopiero u starszych dzieci, u których rozwija się w pełni umiejętność czytania i pisania. Jednakże w okresie niemowlęcym, przedszkolnym i wczesnoszkolnym można zaobserwować pierwsze symptomy, które powinny zaniepokoić rodziców.

Są to:

- opóźniony i słaby rozwój mowy: trudności z wypowiedzeniem złożonych wyrazów, zapamiętywaniem nazw, piosenek, wierszyków, budowaniem wypowiedzi; trudności z podzieleniem wyrazu na głoski i sylaby,
- opóźniony rozwój ruchowy i mała sprawność ruchowa: niewłaściwa koordynacja ruchów podczas czynności samoobsługowych, np. sznurowanie butów,
- niechęć do rysowania, układanek, zabaw ruchowych, trudności z odtwarzaniem wzorów graficznych i szlaczeków,
- oburęczność: mylenie prawej i lewej ręki, trudności z używaniem określeń prawo-lewo, nad-pod, itp.,
- pierwsze trudności w nauce czytania.

U starszych dzieci w wieku szkolnym objawy dysleksji są już bardziej jednoznaczne i wyrażają się konkretnymi trudnościami w nauce, np.:

1.Trudności w pisaniu:

- brzydkie pismo, niezdatny rysunek,
- trudności w przepisywaniu i pisaniu ze słuchu,
- liczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne,
- wolne tempo pisania,
- trudności w analizie wyrazowej: mylenie liter podobnych pod względem kształtu (np. *p-b,m-n*), mylenie liter odpowiadających głoskom podobnym słuchowo (np. *t-d, s-z*), trudności ze zmiękczeniami (np. mylenie *si-ś, zi-ź*), opuszczanie, dodawanie, przestawianie liter.

2. Trudności w czytaniu:

- wolne tempo, niechęć do czytania, zwłaszcza głośnego,
- błędy w czytaniu (zamiana, opuszczanie liter w wyrazach i całych wyrazów, zgadywanie),
- opuszczanie wiersza tekstu, odczytywanie go ponownie,
- trudności w dzieleniu wyrazów na sylaby,
- czytanie płynne, bezbłędne jednak, bez zrozumienia treści.

3. Trudności w nauce innych przedmiotów:

- plastyka: trudności w rysowaniu, rozplanowaniu rysunku, zbyt silny lub słaby nacisk ołówka,
- języki obce: trudności w nauce tych języków obcych, które cechuje rozbieżność między wymową a pisownią wyrazów, np. j. angielski, j. francuski,
- matematyka: trudności w nauce geometrii, zapamiętaniu tabliczki mnożenia, szeregów cyfrowych, trudności w liczeniu,
- geografia: utrudnione czytanie mapy,
- wychowanie fizyczne: słaba orientacja w schemacie ciała i przestrzeni, błędne rozumienie instrukcji ćwiczeń, obniżona sprawność ruchowa.

Wszystkich dyslektyków cechuje nierównomierna koncentracja uwagi, trudności w zapamiętywaniu, wolne tempo pracy i napięcie emocjonalne, np. nerwice, stany lękowe i niska samoocena.

Pomoc i wsparcie dla ucznia dyslektycznego

W pracy z uczniem dyslektycznym należy przede wszystkim zrozumieć fakt, iż dysleksja nie jest chorobą, nie można więc jej wyleczyć ani z niej wyrosnąć. Wczesne zdiagnozowanie dziecka z dysleksją rozwojową umożliwia skuteczną pomoc uczniowi poprzez wszechstronną stymulację jego rozwoju intelektualnego. Jednak najważniejszym warunkiem pomyślnego rozwoju dziecka dyslektycznego jest stworzenie atmosfery akceptacji i życzliwości, ponieważ taki uczeń jest często narażony na brak zrozumienia i wsparcia w środowisku szkolnym. Współpraca rodziców, szkoły, poradni umożliwia prawidłowy rozwój ucznia i niweluje jego dysfunkcje, braki.

Poniżej znajdują się wskazówki dla rodziców, którzy mają dzieci dyslektyczne.

1. Zwrócenie uwagi na niepokojące symptomy w wieku wczesnoszkolnym, które mogą świadczyć o ryzyku wystąpienia dysleksji.
2. Kontakt z Poradnią Pedagogiczno–Psychologiczną w celu zdiagnozowania ewentualnej dysleksji rozwojowej.
3. Wczesne podjęcie terapii w poradni służące zniwelowaniu dysfunkcji i braków w procesie przyswajania wiedzy w szkole.
4. Rzetelne, systematyczne, codzienne ćwiczenia wg zaleceń poradni (terapia domowa 15-30 minut każdego dnia), ponieważ systematyczna praca rodziców z dzieckiem dyslektycznym w domu skutkuje sukcesami dziecka w szkole i jego wyższą samooceną.
5. Prowadzenie zajęć ruchowych na pozór nie mających nic wspólnego z czynnością czytania czy pisania, lecz w istocie bardzo ważnych, gdyż poprawiają koordynację wzrokowo–ruchową i usprawniają połączenia mózgowie, które u dyslektyków pracują inaczej.
6. Umiejętne mobilizowanie dziecka do pracy, rozumienie i docenianie jego wysiłku, pocieszanie i wsparcie w razie niepowodzeń (sukces niejednokrotnie przychodzi po wielu porażkach).
7. Sięgnięcie po odpowiednią literaturę fachową oraz konsultacje z nauczycielem i pedagogiem szkolnym.
8. Sprawdzanie napisanej pracy domowej, ale w żadnym wypadku niewyręczanie dziecka w odrabianiu lekcji.
9. Uświadomienie sobie, że uczeń z dysleksją nie jest dzieckiem chorym umysłowo i nie jest to powód do wstydu, jednakże zaniedbania lub zaniechanie terapii prowadzą do pogłębienia się dysfunkcji dziecka, co skutkuje niepowodzeniami w szkole i w życiu dorosłym.

Rodzice muszą pomóc dziecku dyslektycznemu, aby czuło się bardziej pewne siebie, ponieważ w wyniku niepowodzeń w szkole może mieć poczucie mniejszej wartości. Należy uświadomić mu, że dysleksja nie oznacza klęski życiowej, a postępy będą możliwe tylko wtedy, gdy włoży dużo wysiłku w ćwiczenia, które muszą być długotrwałe i systematyczne. Nie jest żadnym wstydem być dyslektykiem, ujmą byłoby zaniechanie pracy nad tym problemem. Dziecko dyslektyczne, któremu nie udzielimy pomocy przestanie wierzyć w siebie, może wynieść uraz do szkoły i książek. Niestety potem może mieć problemy w dorosłym życiu.

Opracowała: Małgorzata Szczerepa

Źródła:

www.dysleksja.pl

www.dardysleksji.pl

www.bdadyslexia.org.uk

Uczeń z dysleksją w szkole–poradnik nie tylko dla polonistów Marta Bogdanowicz, wydawnictwo Operon